

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului declarat de Elena Bulgac,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Elena Bulgac împotriva Întreprinderii cu Capital Străin „Premier Energy” Societate cu Răspundere Limitată și Societății cu Răspundere Limitată „Electrostrat” cu privire la repararea prejudiciului material și moral, și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 16 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

(Dosarul nr. 2ra-716/23

NR. PIGD 2-20119980-01-2ra-22052023)

Recursul declarat până la 01 septembrie 2023.

Invocarea declarativă a temeiului de admisibilitate prevăzut la art. 432 alin.(4) din Codul de procedură civilă, la caz nu constituie temei de admisibilitate a recursului; dezacordul recurenteii cu soluțiile instanțelor ierarhic inferioare și modalitatea de apreciere a probelor existente la acea etapă nu poate justifica admisibilitatea recursului.

Judecătoria Chișinău, sediul Centru, jud. M. Frunze,
Curtea de Apel Chișinău, jud. M. Guzun, V. Buhnaci, V. Sîrbu,

11 iunie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa participanților la proces recursul depus de Elena Bulgac,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Oxana Parfeni,

Gheorghe Stratulat, *judcători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 29 septembrie 2020, Elena Bulgac a depus cerere de chemare în judecată împotriva Î.C.S. „Premier Energy” S.R.L. și S.R.L. „Electrostrat”, solicitând încasarea prejudiciului material în mărime de 36 631 de lei, a prejudiciului moral în mărime de 50 000 de lei și încasarea cheltuielilor de judecată, inclusiv pentru asistență juridică.

2. În motivarea acțiunii, reclamanta a invocat că este proprietara terenului cu număr cadastral xxxxx și a casei de locuit cu număr cadastral xxxxx, amplasate în satul xxxxx, r-nul Călărași.

3. La 27 septembrie 2019 aflându-se la o înmormântare, a fost contactată telefonic de către vecină, care a informat-o că în ograda casei au fost efectuate niște lucrări de defrișare a copacilor de către lucrătorii operatorului de sistem de distribuție a energiei electrice. Întorcându-se să verifice imobilul, a identificat că în ograda acesteia, pe terenul ce-l deține în proprietate, au fost defrișați șapte copaci de specie nuc altoiți și doi copaci de nuci cu vârsta de peste 40 de ani, un măr, doi salcâmi și doi aguzi, iar toate crengile au fost lăsate aruncate haotic. La apropierea sa de gospodărie, văzând defrișarea copacilor, s-a stresat, a căzut fără cunoștință și rudele apropiate au solicitat asistența medicală de urgență, care i-a acordat primul ajutor medical.

4. La 28 septembrie 2019 a depus o plângere la poliție, iar prin procesele-verbale din 04 octombrie 2019 s-a constatat că patru lucrători ai S.R.L. „Electrostrat” au efectuat la 27 septembrie 2019 lucrări de defrișare a copacilor din ograda sa. Tot în aceste procese-verbale, persoanele recunosc că au primit indicație să defrișeze toți copacii pe care îi identifică pe terenurile proprietate publică și terenurile proprietate privată, fără să fie identificate gospodăriile private în care se necesită de efectuat lucrările în cauză. Mai mult ca atât, angajații au declarat că lucrările de defrișare au fost efectuate în baza autorizației de lucru nr. 369 din 27 septembrie 2019.

Reclamanta a afirmat că lucrările menționate au fost efectuate fără preaviz, prin abuz de drept și contravin normelor legale.

În ceea ce vizează efectuarea lucrărilor cu încălcarea procedurii lucrărilor de mentenanță a rețelei de electricitate și încălcarea proporționalității ingerinței aduse dreptului de proprietate, reclamanta a invocat prevederile art. 10 alin. (1), art. 11 alin. (1), art. 13 alin.(1)-(3), art. 15 alin. (1), art. 16

alin. (1) lit.g), art. 500 alin. (1), art. 501 alin. (1) art. 585 alin. (1)-(2) din Codul civil, art. 58 alin. (3) lit. c) din Legea cu privire la energia electrică nr. 107 din 27 mai 2016 și pct. 20 alin. (2) din Hotărârea Guvernului despre aprobarea Regulamentului cu privire la protecția rețelelor electrice nr. 514/2002.

5. Reclamanta a declarat că operatorul de sistem de distribuție nu a notificat-o în prealabil despre necesitatea exercitării de către acesta a dreptului de folosință prevăzut de legislație. La Primăria sat. Onișcani la 26 septembrie 2019 ori la 27 septembrie 2019 a fost înregistrată autorizația de lucru nr. 369, conform căreia urmau a fi efectuate unele lucrări de schimb a unui pilon avariat al rețelei electrice, însă nicidecum nu conținea mențiuni privind defrișarea copacilor din gospodăriile private. Lucrătorii operatorului de sistem au defrișat copacii din gospodăria sa, neluând în considerare prevederile pct. 2 din Hotărârea Guvernului privind aprobarea Regulamentului cu privire la protecția rețelelor electrice, deoarece au tăiat copacii din tulpină, fără a face o analiză prealabilă privind necesitatea intervenției cu măsuri atât de drastice. Altfel spus au lărgit absolut arbitrar zona de protecție a liniei electrice aeriene, distrugându-i plantațiile anuale. Drept urmare, pârâtul a comis un abuz de drept prin faptul că și-a exercitat dreptul de folosință asupra terenului fără a fi avizată în prealabil și prin aceasta inclusiv i-au adus prejudicii proprietății private precum și sănătății, care puteau fi evitate în cazul în care pârâtul respecta procedura prevăzută expres de lege.

6. Reclamanta a precizat că după acordarea primului ajutor medical, i-a fost prescris un tratament îndelungat necesar pentru a atenua impactul negativ asupra sănătății și consecința șocului ca urmare a vederii grădinii distruse. Astfel, cheltuielile necesare pentru achiziționarea medicamentelor sunt de peste 50 000 de lei.

7. În pledoarii, reclamanta a indicat că a suportat cheltuieli pentru transport în sumă de 750 de lei pentru deplasările la autoritățile de stat, precum și la examinarea cauzei în instanța de judecată. La fel, pentru asistența juridică acordată a achitat suma de 4 000 de lei.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

8. Prin hotărârea din 16 februarie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Elena Bulgac împotriva Î.C.S. „Premier Energy” S.R.L. și S.R.L. „Electrostrat” cu privire la repararea prejudiciului material și a prejudiciului moral, și încasarea cheltuielilor de judecată.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

9. La 23 februarie 2022, Elena Bulgac a declarat apel împotriva hotărârii din 16 februarie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând

admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe, emiterea unei noi decizii de admitere integrală a cerințelor sale.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

10. Prin decizia din 16 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău s-a respins ca neîntemeiat apelul declarat de Elena Bulgac și s-a menținut hotărârea din 16 februarie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

11. Pentru a decide astfel, instanța de apel verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, a constatat că aceasta urmează a fi menținută, ori concluziile primei instanțe expuse în hotărâre sunt în corespundere cu circumstanțele cauzei și normele de drept material au fost aplicate corect.

12. Instanța de apel, redând circumstanțele de fapt ale cauzei cu referire la prevederile art. 16 alin. (1) lit. g), art. 19 alin.(1), (2), art. 1998 alin.(1) din Codul civil, a menționat că pentru apariția răspunderii delictuale este necesar un fapt juridic. Acest rol îl îndeplinește temeiul răspunderii delictuale. Temeiul răspunderii delictuale este componența delictului civil. Componența delictului civil constituie o totalitate de elemente esențiale formulate de legiuitor ca necesare și suficiente pentru angajarea răspunderii delictuale. Componența delictului civil include următoarele elemente (condiții): prejudiciul, fapta ilicită, raportul causal dintre faptă, prejudiciu și vinovăție. Acestea sunt condițiile generale necesare pentru antrenarea răspunderii delictuale. Lipsa unei condiții, potrivit regulii generale, exclude răspunderea delictuală, cu excepția cazurilor expres prevăzute de lege când răspunderea delictuală se poate angaja și în lipsa unor condiții. Dacă legea modifică sau restrânge cercul condițiilor necesare pentru angajarea răspunderii delictuale, suntem în prezența unor condiții speciale.

13. În temeiul art. 42 alin. (1) lit. l) din Legea nr. 107 din 27 mai 2016 cu privire la energia electrică, operatorul sistemului de distribuție trebuie să îndeplinească următoarele funcții și obligații: să efectueze lucrări de defrișare sau tăieri de modelare a vegetației pentru crearea și menținerea distanței de apropiere față de rețelele electrice de distribuție în zonele de protecție a rețelelor electrice.

14. Instanța de apel a stabilit că la 27 septembrie 2019, Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. (Î.C.S. „Red Union Fenosa” S.A.), în calitate de operator al sistemului de distribuție, a efectuat lucrări de defrișare a vegetației pe traseul liniei electrice aeriene LEA0.4 F-2, PT146 din sat. Onișcani, r-nul Călărași.

15. La acest capitol, instanța de apel a reiterat că din conținutul materialelor cauzei nu s-a stabilit vinovăția angajaților Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. (Î.C.S. „Red Union Fenosa” S.A. la momentul defrișării vegetației pe traseul liniilor electrice și anume tăierii copacilor), în comiterea contravenției privind tăierea ilicită la arborilor. Instanța de apel în

sensul respectiv a constatat că de către reclamanta Elena Bulgac nu au fost prezentate probe, care ar confirma faptul cauzării de către pârâții Î.C.S. „Premier Energy” S.R.L. și S.R.L. „Electrostrat” a prejudiciului material reclamantei Elena Bulgac, nefiind confirmate argumentele apelantei cu trimitere la faptul că de către aceștia au fost efectuate lucrări de defrișare a vegetației la data de 27 septembrie 2019, la adresa de domiciliu a reclamantei în circumstanțele invocate de către reclamantă.

16. Instanța de apel a apreciat ca fiind întemeiate concluziile primei instanțe precum că acțiunea reclamantei este înaintată către entități identificate greșit, or Î.C.S. „Premier Energy” S.R.L. deține licență pentru furnizarea energiei electrice, însă nu are în proprietate rețele electrice. Totodată, răspunsurile anexate la materialele cauzei sunt emise de către Î.C.S. „Red Union Fenosa” S.A., redenumită în Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. iar pârât în prezenta cauză civilă este Î.C.S. „Premier Energy” S.R.L.

17. Instanța de apel a respins argumentele apelantei cu referire la faptul că, instanța de fond nu a luat în considerare prevederile art. 58 alin. (3) lit. c) din Legea cu privire la energia electrică nr. 107 din 27 mai 2006 și pct. 20 alin.(2), (3) din Regulamentul cu privire la rețelele electrice nr. 514/2002, or acestea nu pot servi în calitate de temei al admiterii acțiunii reclamantei, în condițiile în care acțiuni culpabile din partea reprezentanților pârâților nu au fost constatate.

18. Totodată, în sensul cu art.1998 alin.(3) din Codul civil, o altă persoană decât autorul prejudiciului este obligată să repare prejudiciul numai în cazurile expres prevăzute de lege.

19. Cu trimitere la prevederile art.27 alin.(1),(2) din Legea nr. 174 din 21 septembrie 2017 cu privire la energetică, pct. 17 lit. b) și d) din Regulamentul cu privire la protecția rețelelor electrice aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 514 din 23 aprilie 2002, art. 62 alin. (1) și (2) lit. b) din Legea nr. 107 din 27 mai 2016 cu privire la energia electrică, instanța de apel a accentuat că lucrările îndeplinite la caz au fost necesare în scopul asigurării securității liniilor electrice și evitarea punerii în pericol a vieții oamenilor, a bunurilor acestora, a mediului înconjurător și garantarea fiabilității furnizării energiei electrice la parametri normali. De altfel, în zona de protecție a liniilor electrice este interzisă sădirea arborilor.

20. Din aceste raționamente a respins alegațiile apelantei referitor la caracterul ilegal al acțiunilor Î.C.S. „Premier Energy” S.R.L., cât și S.R.L. „Electrostrat” care au executat un ordin legal în scopul asigurării securității liniilor electrice.

21. Instanța de apel a respins argumentele apelantei precum că toți copacii au fost defrișați și lăsați în curtea casei, dat fiind faptul că înscrisurile anexate la dosar și anume – planșele fotografice evidențiază că pomii nu au fost defrișați în totalitate, ci au fost doar modelați în scopul menținerii distanței

de apropiere față de rețelele electrice de distribuție în zonele de protecție a rețelelor electrice, iar la caz reclamanta invocă defrișarea totală al arborilor și repararea prejudiciului cauzat în legătură cu tăierea integrală a copacilor.

22. În vederea justificării prejudiciului material cauzat, reclamanta Elena Bulgac a prezentat actul întocmit de Inspekția pentru Protecția Mediului Călărași, precum și răspunsul președintelui raionului Călărași, în baza căruia reclamanta și-a întemeiat solicitarea privind încasarea prejudiciului material în urma defrișării copacilor în mărime 36 631 de lei (f.d.123).

23. Instanța de apel a apreciat critic alegațiile apelantei privind oportunitatea încasării sumei pretinse, având în vedere că evaluarea prejudiciului respectiv, care, de fapt, îmbracă forma unui venit ratat, sunt doar niște posibilități și nu certitudini, respectivul calcul fiind, mai degrabă, o supoziție și nu o realitate obiectivă.

24. Mai mult ca atât, aceste pretenții sunt neîntemeiate, or, după cum denotă actele cauzei, Elena Bulgac nu deține calitatea de întreprinzător, iar instanța nu este competentă să speculeze și să calculeze posibilul venit ce l-ar fi încasat apelanta Elena Bulgac în urma vânzării roadei celor 9 arbori, care apelanta pretinde că au fost defrișați, în cazul în care încălcările nu s-ar fi produs.

25. Din actele cauzei nu poate fi stabilit un oarecare prejudiciul material suportat de către reclamantă, or, chiar și actul întocmit de Inspekția pentru Protecția Mediului Călărași stabilește prejudiciul în mărime de 426,8 lei pentru tăierea integrală a 9 pomi, însă la caz a fost constatat că aceștia au fost defrișați parțial.

26. Prin răspunsul Primăriei comunei Onișcani nr. 189 din 30 octombrie 2020, reclamanta a fost informată despre faptul că primăria nu dispune de specialiști în domeniul agriculturii pentru aprecierea roadei pierdute de la copacii defrișați și aprecierea prejudiciului material suportat (f.d.126).

27. Astfel, pentru a putea pretinde la repararea prejudiciului material, Elena Bulgac urma să probeze obținerea acestor venituri pe viitor, ori la caz aceste solicitări sunt niște calcule cu privire la un potențial venit, ceea ce nu atrage niciun grad de certitudine, constituind mai degrabă niște anticipații.

28. La repararea prejudiciului prin încălcarea dreptului trebuie dovedită legătura causală între defrișarea copacilor și prejudiciul propriu-zis cauzat reclamantei, precum și mărimea beneficiului, care nu a fost obținut din cauza încălcării dreptului său.

29. La caz, însă, nu s-au stabilit legături de cauzalitate între prejudiciul pretins de către Elena Bulgac, prejudiciul având un caracter incert și iluzoriu și nu poate reprezenta drept un reper pentru instanța de judecată.

30. Astfel, instanța de apel a considerat că în prezentul litigiu nu a fost stabilit prejudiciul efectiv care a fost suportat de către reclamanta Elena

Bulgac, or, pentru angajarea răspunderii civile, fapta autorului urmează să întrunească cele patru elemente definitorii: să existe o faptă ilicită, un prejudiciu efectiv cauzat prin fapta ilicită, legătura causală dintre fapta ilicită și prejudiciu, precum și vinovăția autorului, deși în speța examinată, nu a fost stabilit niciun element al prejudiciului pretins de către reclamantă, ceea ce exclude antrenarea răspunderii delictuale, or lipsa unei dintre aceste condiții din cele enunțate, înlătură temeiul aplicării instituției răspunderii delictuale.

31. Corespunzător, instanța de apel a apreciat ca fiind întemeiată concluzia primei instanțe că în prezenta cauză, reclamanta Elena Bulgac nu a administrat probe concludente și pertinente în vederea confirmării circumstanțelor invocate pe care își susțin pretențiile formulate.

32. Cu referire la prevederile art. 2036 alin. (1) și (2), art. 2037 alin. (1) din Codul civil, instanța de apel a menționat că la materialele cauzei nu au fost prezentate probe cu privire la săvârșirea de către pârâți cu vinovăție a unor acțiuni culpabile. Astfel a apreciat ca fiind neîntemeiată cerința reclamantei cu privire la încasarea prejudiciului moral în sumă de 50 000 de lei, nefiind prezentate probe că acest prejudiciu a fost suportat de către Elena Bulgac ca urmare a acțiunilor pârâților Î.C.S. „Premier Energy” S.R.L., cât și S.R.L. „Electrostrat”.

33. Cu referire la pretențiile reclamantei cu privire la încasarea cheltuielilor judiciare, instanța de apel a considerat că acestea sunt neîntemeiate, fiind, de fapt, subsecvente pretenției de bază cu privire la încasarea prejudiciului, volumul căruia nu a putut fi determinat, iar premise al angajării răspunderii delictuale în acest sens nu se atestă.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

34. La 31 martie 2023, prin intermediul poștei (Vol.II, f.d.9-10), Elena Bulgac a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 16 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, trimiterea cauzei spre rejudecare

35. În motivarea recursului, recurenta a reiterat circumstanțele redată în cererea de chemare în judecată. Suplimentar a menționat că, la 11 ianuarie 2022 a luat cunoștință de ordonanța din 10 martie 2020 a Procurorului în Procuratura raionului Călărași, prin care a fost refuzată începerea urmăririi penale, fiind clasat procesul penal nr. 20201600088 pornit la data de 26 februarie 2020 pe semnele componenții de infracțiuni prevăzute de art. 175, art. 335 din Codul penal. Drept urmare a contestării acesteia, prin ordonanța din 04 februarie 2022 a Procurorului adjunct interimar al Procurorului-șef al Procuraturii raionului Călărași, a fost respinsă plângerea sa împotriva ordonanței de refuz. Ordonanțele au fost contestate în baza art. 313 din Codul de procedură penală și prin încheierea din 09 august 2022 a judecătorului de instrucție a Judecătoriei Strășeni, sediul Călărași, și prin încheierea 09 august 2022 a fost admisă plângerea și anulate ordonanțele enunțate, cu obligarea

Procurorului de a lichida încălcările depistate. Prin ordonanța Procurorului în Procuratura raionului Călărași, în rezultatul examinării materialelor înregistrate în registru nr. 1 al IP Călărași cu nr. 20201600088 și raportul OUP din cadrul IP Călărași, a fost refuzat în începerea urmăririi penale acțiunile pretinse ilegale ale angajaților Î.C.S. „RED UNION FENOSA” S.A., din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii și a fost clasat procesul penal 20201600088 pornit la 26 februarie 2020 în baza elementelor ale infracțiunii prevăzute la art. 179 din Codul penal, violare de domiciliu, precum și nici ale altor infracțiuni prevăzute de legea penală. Ordonanța a fost contestată la procurorul ierarhic superior, care a respins plângerea împotriva ordonanței din 20 ianuarie 2023, care au fost contestate în ordinea art.313 din Codul de procedură penală.

36. Ordonanțele Procuraturii raionului Călărași și încheierea din 09 august 2022 a Judecătorei Strășeni, sediul Călărași, au fost anexate ca probe la Curtea de Apel. Instanța de fond, instanța de apel paralel cu cercetarea probatoriului pârâților care a fost reținut, nu s-a expus asupra alegațiilor și probelor prezentate pe tot parcursul examinării cauzei, încălcând astfel dispozițiile art. 130 alin. (1) din Codul de procedură civilă. Concluziile instanțelor inferioare sunt contrare alin. (3) din norma sus-menționată. La emiterea hotărârii judecătorești din 16 februarie 2022, instanța de judecată a evitat să reflecte *in concreto* probele care au fost admise și care au fost respinse în conformitate cu art. 130 alin. (4) din Codul de procedură civilă. Atât din conținutul acțiunii, cât și din soluția instanței se reține că partea pârâtă în mod intenționat a prezentat doar o parte din probe care nu reflectau realitatea, probe care au fost reținute și preluate de instanță, fără a fi verificate și cele prezentate de ea.

37. Recurenta a precizat că instanța de fond la emiterea hotărârii nu a luat în considerare prevederile legale ale art. 58 alin. (3) lit. c) din Legea cu privire la energia electrică nr. 107 din 27 mai 2006, pct. 20 alin (2), (3) din Hotărârea Guvernului despre aprobarea Regulamentului cu privire la rețelele electrice nr. 514/2002. Respectiv, operatorii de sistem de distribuție nu au notificat-o în prealabil despre necesitatea executării dreptului de folosință prevăzut de legislație.

38. Prima instanță și instanța de apel nu au luat în considerare că pârâții/intimații au comis un abuz de drept prin faptul că și-au exercitat dreptul de folosință asupra terenului fără a fi avizata în prealabil, potrivit normelor de drept și prin aceasta i-au fost aduse prejudicii proprietății private precum și sănătății care puteau fi evitate în cazul în care intimații respectau procedura prevăzută expres de lege. Instanțele ierarhic inferioare eronat au reținut că la materiale cauzei civile nu se regăsește niciun înscris probatoriu, care ar demonstra cauzarea de către pârâți a unor prejudicii. Au fost prezentate și anexate multiple probe: procesul - verbal de constatare întocmit de IP Călărași, în care au fost consemnate declarațiile angajaților S.R.L. „Electrostrat”, care au comunicat că la 27 august 2019 au avut plan de lucru

pe sectorul sat. Onișcani , r-nul Călărași, cu indicații de efectuare a lucrărilor de defrișare a copacilor conform autorizației de lucru, iar potrivit acestei autorizații nu este indicat că la data respectivă urmează a fi defrișați/tăiați copacii din proprietatea sa și alte probe care se regăsesc la materialele cauzei.

39. Deși în hotărârea primei instanțe la soluționarea acțiunii civile s-au aplicat dispozițiile art. 239 și art. 240 din Codul de procedură civilă, susținute și de instanța de apel, totuși concluzia dată este una contrară normelor expuse.

40. La 24 mai 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimaților copia recursului declarat, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire și avizele de recepție anexate la materialele dosarului (Vol.II, f.d.26, 28, 29).

41. La 12 iunie 2023, prin intermediul poștei electronice (Vol.II,f.d.30), Î.C.S. „Premier Energy” S.R.L., reprezentată de avocatul Artur Macovei, a depus referință la cererea de recurs, solicitând respingerea recursului.

42. Alte referințe nu au parvenit.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

43. Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023. În conformitate cu prevederile art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului. Din sensul normei de drept enunțate rezultă că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

44. Recursul declarat de Elena Bulgac a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii nr. 246 din 31 iulie 2023 și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

45. Art. 434 din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

46. Art. 440 din Codul de procedură civilă:

„(1) În cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art.433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

(2) Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.”

47. Art. 432 din Codul de procedură civilă (în vigoare până la 01 septembrie 2023):

„(1) Părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată; b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată; b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională; c) a interpretat în mod eronat legea; d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

(3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care: a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei; b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată; c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului; d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces; e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată; f) hotărîrea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(4) Săvîrșirea altor încălcări decît cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

(5) Temeiurile prevăzute la alin.(3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.”

48. Art. 433 din Codul de procedură civilă (în vigoare până la 01 septembrie 2023):

„Cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care: a) recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).”

MOTIVAREA INSTANȚEI

49. Cu referire la termenul de declarare a recursului, instanța de recurs menționează că dispozitivul deciziei instanței de apel a fost pronunțat public la 16 noiembrie 2022. Materialele cauzei atestă expedierea copiei integrale a deciziei instanței de apel către participanții la proces prin scrisoarea datată cu 21 ianuarie 2023 (Vol.I, f.d.227), însă lipsesc date despre recepționarea acesteia de către recurentă, prin intermediul poștei. Din textul recursului se deduce că recurenta a primit copia deciziei la 01 februarie 2023 în cancelaria instanței. Astfel, recursul declarat la 31 martie 2023, prin intermediul poștei (Vol.II, f.d. 9-10), este în termen.

50. Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

51. În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, cererea de recurs se consideră

inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

52. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului.

53. Din analiza recursului declarat rezultă că recurenta, în final, anterior solicitărilor din recurs, a invocat temei de admisibilitate prevederile art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului. În textul recursului în contextul alegațiilor aduse, recurenta a pretins aprecierea arbitrară a probelor, în special, a indicat că probele prezentate de ea nu au fost supuse aprecierii în modul prevăzut de lege. Or instanțele ierarhic inferioare la examinarea cauzei au luat în considerare probele existente la acea etapă.

54. Argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate, or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării cauzei, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

55. Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

56. Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

57. La caz, nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

58. În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise (cauza Golder împotriva Regatului Unit, p.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (cauza Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (cauza Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45).

59. La fel, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care

implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (cauza Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

60. Din considerentele redate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că, recursul declarat de Elena Bulgac nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului și drept urmare, este inadmisibil.

61. Din aceste motive, în conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, art. 440 alin. (1), (2) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Consideră inadmisibil recursul depus de Elena Bulgac împotriva deciziei din 16 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Gheorghe Stratulat